

**Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui nuostatų**

(COM(2011) 611 final – 2011/0273 (COD))

(2012/C 191/09)

Pranešėjas **Viliam PÁLENÍK**

Europos Parlamentas, 2011 m. spalio 25 d., ir Europos Sąjungos Taryba, 2011 m. spalio 27 d., vadovaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 178 ir 304 straipsniais, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

*Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui nuostatų*

COM(2011) 611 final – 2011/0273(COD).

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2012 m. balandžio 3 d. priėmė savo nuomonę.

480-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2012 m. balandžio 25–26 d. (balandžio 25 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 162 nariams balsavus už, 5 – prieš ir 14 susilaikius.

## **1. EESRK išvadų ir rekomendacijų santrauka**

1.1 2011 m. birželio 29 d. Europos Komisija priėmė kitos 2014–2020 m. daugiametės finansinės programos pasiūlymą – strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimo biudžetą. Pasiūlyme Komisija nusprendė, kad sanglaudos politika turėtų išlikti esminis kitos finansinės perspektyvos elementas ir turėtų paremti strategiją „Europa 2020“.

1.2 Europos teritorinis bendradarbiavimas yra vienas iš sanglaudos politikos tikslų ir juo užtikrinama bendrų veiksmų įgyvendinimo ir įvairių valstybių narių nacionalinių, regioninių bei vietos veikėjų politikos mainų sistema.

1.3 Komisija pateikia daug papildomos naudos ir investicijų, kuriomis skatinamas augimas ir darbo vietų kūrimas ir kurių nebūtų buvę be paramos iš ES biudžeto, pavyzdžių. Vis dėlto, remiantis vertinimo rezultatais, tampa akivaizdu, kad poveikis yra pernelyg išsiskaidytas ir nėra aiškių prioritetų. Investicijos, kuriomis skatinamas augimas, yra tuo labiau svarbios, kai valstybių narių viešosios lėšos yra menkos.

1.4 Europos teritorinis bendradarbiavimas yra itin svarbus dėl savo kaip sanglaudos politikos dalies pobūdžio ir vaidmens. Jis padeda tarpvalstybiniam, tarptautiniam ir tarpregioniniam bendradarbiavimui.

1.5 Siūlomas finansinių išteklių paskirstymas tarp įvairių Europos teritorinio bendradarbiavimo komponentų, t. y. tarpvalstybinio, tarptautinio ir tarpregioninio bendradarbiavimo, užtikrina kiekvieno jų pakankamą finansinį pajėgumą.

1.6 Be to, EESRK remia tendenciją, orientuotą į teminius intervencinius veiksmus ir investavimo prioritetus kiekviename bendradarbiavimo komponente, nors svarbu atsižvelgti ir į kiekvienos šalies ir regiono ypatumus bei poreikius.

1.7 Komitetas palankiai vertina ir remia pastangas supaprastinti tvarką visais susijusiais lygmenimis: paramos gavėjų, programavimo institucijų, programoje dalyvaujančių valstybių narių bei trečiųjų šalių ir Komisijos.

1.8 EESRK itin palankiai vertina vadovaujančiosios ir tvirtinančiosios institucijų funkcijų sujungimą, siekiant paprastesnio išlaidų deklaravimo, elektroninių ataskaitų teikimo ir metinių ataskaitų pateikimo tik 2017 m. ir 2019 m.

1.9 Bendrų rodiklių nustatymas (nurodyti reglamento priede) konkretiems programos rezultatams įvertinti taip pat labai svarbus, nes taip galima geriau įvertinti konkrečios struktūrinės intervencinės priemonės rezultatus ir veiksmingumą.

1.10 EESRK remia lygios partnerystės principu pagrįstą tiesioginį pilietinės visuomenės dalyvavimą visame programavimo cikle (programavimas, įgyvendinimas, stebėseną ir vertinimas).

1.11 Pilietinės visuomenės suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas svarbus ir mažesniuose projektuose, kurie gali padidinti intervencinių priemonių, ypač susijusių su tarpvalstybiniu bendradarbiavimu, pridėtinę vertę.

1.12 Techninė pagalba pirmiausia turėtų būti skirta visų Europos teritorinio bendradarbiavimo šalių įsisavinimo gebėjimams padidinti, kad būtų paremtas administracinių gebėjimų veiksmingumas be papildomos administracinės naštos.

## 2. Pagrindiniai nuomonės aspektai ir padėties apžvalga

2.1 Teisinis sanglaudos politikos įgyvendinimo pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 174 straipsnis.

2.2 Pagal SESV 175 straipsnį valstybės narės turi vykdyti ir koordinuoti ekonominę politiką taip, kad būtų siekiama 174 straipsnyje išdėstytų tikslų. Rengiant ir įgyvendinant Sąjungos politiką ir veiksmus bei kuriant vidaus rinką atsižvelgiama į 174 straipsnyje išdėstytus tikslus ir prisidedama prie jų siekimo.

2.3 Europos socialinio fondo (ESF), Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Sanglaudos fondo tikslai nurodyti SESV 162, 176 ir 177 straipsniuose.

2.4 SESV 174 straipsnyje nustatyta, kad ypatingą dėmesį reikia skirti kaimo vietovėms, pramonės pereinamojo laikotarpio vietovėms ir didelių bei nuolatinių gamtinių arba demografinių trūkumų turinčioms vietovėms, pavyzdžiui, labai retai apgyvendintiems toliausiai į šiaurę esantiems regionams ir salų, pasienio bei kalnuotiems regionams.

2.5 SESV 349 straipsnyje teigiama, kad reikia patvirtinti konkrečias priemones, kad būtų atsižvelgta į socialinę ir ekonominę atokiausių regionų padėtį, kuri yra dar sunkesnė dėl tam tikrų konkrečių savybių, labai ribojančių šių regionų plėtrą.

2.6 2011 m. birželio 29 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl kitos 2014–2020 m. daugiametės finansinės programos – strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimo biudžetą. Pasiūlyme Komisija nusprendė, kad sanglaudos politika turėtų išlikti esminis kito finansinio paketo elementas, ir pabrėžė lemiamą jos reikšmę įgyvendinant strategiją „Europa 2020“.

2.7 Šis pasiūlymas įeina į 2014–2020 m. sanglaudos politikos teisės aktų rinkinį<sup>(1)</sup>. Europos teritorinis bendradarbiavimas yra vienas iš sanglaudos politikos tikslų ir juo užtikrinama bendrų veiksmų įgyvendinimo ir įvairių valstybių narių nacionalinių, regioninių bei vietos veikėjų politikos mainų sistema.

<sup>(1)</sup> Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui nuostatų ir Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondai taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (COM(2011) 615 final), kartu sudaro pagrindinę teisinę sistemą ir pagrindą diskusijoms dėl tolesnės sanglaudos politikos 2014–2020 m.

2.8 Komisijos atliktame ankstesnių metų sanglaudos politikos išlaidų vertinime nustatyta daug papildomos naudos ir investicijų, kuriomis skatinamas augimas ir darbo vietų kūrimas ir kurių nebūtų buvę be paramos iš ES biudžeto, pavyzdžių. Vis dėlto, remiantis vertinimo rezultatais, poveikis yra per daug išskaidytas ir nepakankamai aiškiai nustatyti prioritetai. Dabar, kai viešosios lėšos ribotos ir kai kaip niekad reikia ekonomikos augimą skatinančių investicijų, Komisija nusprendė pasiūlyti gerokai pakeisti sanglaudos politiką.

2.9 Europos teritorinis bendradarbiavimas yra itin vertingas, nes:

- tarpvalstybines problemas (pavyzdžiui, tarpvalstybinės aplinkos taršos problemą) veiksmingiausia spręsti bendradarbiaujant visiems susijusiems regionams, kad vieni iš jų nepatirtų neproporcingų sąnaudų, o kiti tuo nepasinaudotų,
- bendradarbiaujant galima sukurti veiksmingą dalijimosi gerąja patirtimi ir mokymosi skleistį praktines žinias struktūrą (taip, pavyzdžiui, didinti konkurencingumą),
- bendradarbiaujant galima pasiekti masto ekonomiją ir kritinę masę (įsteigti mokslinių tyrimų ir inovacijų skatinimo branduolius), todėl galima veiksmingiau spręsti konkrečias problemas,
- koordinuojant sektorių politiką, veiksmus ir investicijas tarpvalstybinių ir tarptautinių mastu galima gerinti valdymą,
- bendraujant su ES kaimynėmis įgyvendinant bendradarbiavimo programas prie ES išorės sienų galima prisidėti prie saugos ir stabilumo ir užmegzti abipusiškai naudingus santykius,
- tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, kai įtraukti jūros baseino ir pakrančių regionai, bendradarbiavimas ir tarptautiniai veiksmai būtini siekiant remti augimą, užimtumą ir ekosistemomis pagrįstą valdymą,
- sudaro sąlygas įgyvendinti makroregioninę vystymosi strategiją.

## 3. Bendrosios pastabos

3.1 EESRK remia Komisijos tikslą aiškiau, atskirame reglamente pristatyti Europos teritorinio bendradarbiavimo ypatumus

ir palengvinti ir ERPF įgyvendinimą, ir nustatyti jo aprėptį Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo atžvilgiu <sup>(2)</sup>.

3.2 Aiškus finansinių išteklių paskirstymas tarp įvairių Europos teritorinio bendradarbiavimo komponentų, t. y. tarpvalstybinio, tarptautinio ir tarpregioninio bendradarbiavimo, užtikrina kiekvieno jų pakankamą finansinį pajėgumą. Atsižvelgiant į šį paskirstymą tampa aišku, kad didžiausias dėmesys skiriamas tarpvalstybiniam bendradarbiavimui (73,24 proc. tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, 20,78 proc. tarptautiniam bendradarbiavimui ir 5,98 proc. tarpregioniniam bendradarbiavimui). Asignavimai atokiausiems regionams taip pat pakankami.

3.3 Kalbant apie atokiausius regionus (pavyzdžiui, Prancūzijos užjūrio departamentai), vertėtų aiškiau nurodyti jų kaimynus ir tuo pačiu potencialius partnerius.

3.4 Be to, EESRK remia ir tendenciją, orientuotą į teminius intervencinius veiksmus ir investavimo prioritetus kiekvienoje bendradarbiavimo srityje <sup>(3)</sup>. Tačiau lankstumas šioje srityje taip pat svarbus ir į konkrečių šalių poreikius būtina atsižvelgti pagal subsidiarumo principą.

3.5 Dėmesys konkrečioms prioritetams teminėse srityse ir jų atranka pagal atskirų Europos teritorinio bendradarbiavimo programų (projektų) poreikius taip pat galėtų padėti siekti tikslo – padidinti Europos teritorinio bendradarbiavimo pridėtinę vertę.

3.6 EESRK palankiai vertina ir remia pastangas supaprastinti tvarką visais susijusiais lygmenimis: paramos gavėjų, programavimo institucijų, programoje dalyvaujančių valstybių narių bei trečiųjų šalių ir Komisijos. Administracinių procedūrų supaprastinimas galėtų svariai padidinti sanglaudos politikos pridėtinę vertę pagal Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą <sup>(4)</sup>.

3.7 Tačiau taisyklių supaprastinimas turi vykti nuosekliai ir nacionaliniu, ir regionų lygiu, kad būtų išvengta pernelyg didelės administracinės naštos. EESRK rekomenduoja Europos Komisijai,

neviršijant savo kompetencijos ir galimybių, stebėti ir aktyviai mažinti pernelyg didelę administracinę naštą nacionaliniu ir regionų lygiu.

3.8 Kalbant apie stebėseną ir vertinimą, labai svarbus yra bendros sistemos sukūrimas rengti 2017 m. ir 2019 m. metines ataskaitas ir dėmesys rezultatams, nurodytiems Reglamento dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui nuostatų 13 straipsnio 3 dalyje.

3.9 Bendrų rodiklių nustatymas (nurodyti reglamento priede) atskirų programų, finansuojamų pagal Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą, konkretiems rezultatams įvertinti taip pat labai svarbus, leidžiantis geriau įvertinti konkrečios struktūrinės intervencinės priemonės rezultatus ir veiksmingumą.

#### 4. Konkrečios pastabos

4.1 EESRK palankiai vertina Komisijos pastangas supaprastinti taisykles. EESRK itin palankiai vertina vadovaujančiosios ir tvirtinančiosios institucijų funkcijų sujungimą, siekiant supaprastinti išlaidų deklaravimą, elektroninių ataskaitų teikimą ir metinių ataskaitų pateikimą tik 2017 m. ir 2019 m.

4.2 Remdamasis teritorinio bendradarbiavimo valstybėse narėse patirtimi, aktyvesnis pilietinės visuomenės dalyvavimas yra svarbus, ypač dėl to, kad finansiniai ištekliai, skirti šios srities intervencinėms priemonėms, yra nukreipiami į pilietinės visuomenės projektus.

4.3 Komitetas remia lygios partnerystės principu pagrįstą tiesioginį pilietinės visuomenės dalyvavimą visame programavimo cikle:

— strateginėje analizėje ir programavime,

— projektų įgyvendinime ir

— stebėsenoje ir vertinime.

4.4 Atsižvelgiant į tai, vertėtų apsvaistyti galimybę atidėti dalį lėšų, skirtų su vietos ir regionų valdžios institucijomis susijusiems projektams (pavyzdžiui, regionų vyriausybių poreikiams) ir įvairiems pilietinės visuomenės subjektams. Kai kuriose srityse, vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų paraginti organizuotą pilietinę visuomenę dalyvauti projektų partnerystėse dar projektų rengimo etape.

<sup>(2)</sup> Žr. taip pat EESRK nuomonę dėl Europos teritorinio bendradarbiavimo grupių, pakeitimai (Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 53).

<sup>(3)</sup> Suskirstymo pagal temas principui buvo pritarta ir EESRK nuomonėje dėl penktosios sanglaudos ataskaitos (OL C 248/12, 2011 8 25, p. 68), 2.2.5 ir 6.14 punktuose. Be to, EESRK jau seniai primygtinai teigia, kad būtina supaprastinti administraavimo ir apskaitos procedūras; pavyzdžiui savo nuomonėje dėl veiksmingos partnerystės sanglaudos politikoje (OL C 44/01, 2011 2 11, p. 1) ir dar kartą tai daro nuomonėje „Penktosios ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaitos išvados. Sanglaudos politikos ateitis“ (OL C 248/12, 2011 8 25, p. 68).

<sup>(4)</sup> Sanglaudos politikos taisyklių supaprastinimo klausimas buvo nagrinėjamas kelete EESRK nuomonių, taip pat ir OL C 248/12, 2011 8 25, p. 68 bei OL C 44/01, 2011 2 11, p. 1.

4.5 Pagal partnerystės principą <sup>(5)</sup> svarbu sutelkti dėmesį į pilietinės visuomenės suinteresuotųjų subjektų paramą konkrečiais projektais (pavyzdžiui, mikroprojektais), kurie gali padidinti intervencinių priemonių, ypač susijusių su tarpvalstybiniu bendradarbiavimu, pridėtinę vertę ir taip pastūmėti mažesnius pilietinės visuomenės subjektus bendradarbiauti.

4.6 EESRK pabrėžia būtinybę užtikrinti, kad valstybėse narėse būtų išsamiau informuojama ir suteikiama daugiau viešumo šioms priemonėms ir reglamentams. Be to, svarbu pateikti informacijos apie gerąją praktiką, susijusią su jau įgyvendintais projektais.

4.7 Ne mažiau svarbu apsvarstyti galimybę įtraukti privačius pelno nesiekiančius subjektus kaip pagrindinius partnerius į projektus ir numatyti jų funkcijas.

4.8 Techninė pagalba pagal Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą turėtų būti skirta potencialių galutinių paramos gavėjų įsisavinimo gebėjimui ir vadovaujančiosios institucijos administracinių gebėjimų veiksmingumui padidinti, siekiant pašalinti pernelyg didelę administracinę naštą.

2012 m. balandžio 25 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto  
pirmininkas*  
Staffan NILSSON

---

<sup>(5)</sup> Šis principas buvo paremtas nuomonėse OL C 248/12, 2011 8 25, p. 68 ir OL C 44/01, 2011 2 11, p. 1 bei EESRK atstovų viešuose pasisakymuose 2011 m. birželio mėn. Gedelėje ir 2011 m. spalio mėn. Gdanske.